

FOIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ. *** APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Pretul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 6 corone
 Pentru România și străinătate 8 franci
 Inserate 1 cm. □ o data 2 fil. de două-ori 3 fil.

PROPRIETAR ȘI EDITOR:

GEORGIU M. UNGUREAN

REDACTOR RESPONSABIL:

S. P. SIMONU

Tot ce privesce foia sunt a se trimite la

Redacția și Administrația „Rev. Ilustrată“

Bistrița, strada Lemnelor 44.

Creștinism și Româanism.

Din Istoria civilizațiunii poporului român.

(Urmare.)

*Ascultați, cum spun bătrânii,
 Că erau pre-atunci Români!*

Am arătat în articolul al doilea, din acest trielat, cum au fost Românii de solidi, în simțământul național, - ce caracter, ce firmități, ce omenii, - ce suflete mari. Și am asemănat tragedia dramă al Domnului Constantin cu o altă dramă tragică, petrecută în istoria unui popor clasic și mareț - cu multe sute de ani înapoi, - înțelegem pre cei 7 frați Macavei, cari s'au jertfit pentru legea lor, până la unul, dimpreună cu Maica lor!

Ce caractere, ce firmități!

Și am petrecut viața religioasă și națională a poporului nostru prin 3 epoce, în atingere cu 3 elemente de altă cultură și lege, și am vădit, cum poporul daco-român este și astăzi tot acela, care a fost în seclii trecuți, - Român în religione, și Român în națiune.

Și cari au fost elementele, cari au fost factorii, cari au fost *poterile* ce iau seint conserva naționalismul și rassa sa?

Căci, trebuie odată pentru totdeauna se scim - că în istoria de civilizațiune și dezvoltare a unui popor sunt anumite *elemente și poteri*, cari, ca tot atâta factori și sentinele, susțin și vigeleză cultura, rassa și puterea unei națiuni?!

Er istoria poporului nostru, nici odată nu ne va poté arăta alt element intru conservarea româanismului - afară de elementul cel mai forte și durabil - numit Religionea sa - sau Creștinismul său.

Când scriem acestea, ni se represintă în memorie decî de popor, decî de națiuni, cari, cu toate că avu și pre *acest element*, intru conservarea lor genetică, - dar avu și alte elemente proprie lor; proprie rasei lor, - între cari erau cele mai de frunte, *istoria națională a trecutului lor național*,

monografia patriei și a ținutului lor - bucați istorice și legendare de fapte ale conaționalilor lor - scrise toate și conservate - apoi faptele lor în călătorii și aventuri pre mări și pre uscat, descoperirile naționale de locuri și pământuri noue - ma orgoliul și suvenirul omenilor lor de sciință și de artă, cu cari se mândriau și ambiționau, - toate acestea, dar toate, poteu, și au potut se contribuiască, chiar și fără Creștinism la conservarea rasei - - căci p. es. Catholicismul, care a cuprins o multime de gînti diverse în sinul său, în staulul său - nu a fost o religione pentru un popor, ei a fost o religione universală! Și apoi cum s'ar fi potut conserva naționalitatea unui popor, față de altul, ce ar fi voit a io răpi numai prin Catholicismul omogen și universal pentru toți și pentru toate?

Altecum este și alt rol jocî Creștinismul pentru poporul român.

Pentru poporul nostru, care în seclii de demult și în timpurile inmormântate, nu a avut, ceea ce am dis că au avut alte popore: Istorie, avuție mare, pleiadă de bărbați, sciință de glorie, de fapte mari - stare politică mare, stare economică, industrială și comercială - tot atâtea prerogative și suveniri, ce ambiționează pre un popor.

Am scris și am mai dis, că Românul ne avînd istoria și școlă, - unde se învețe că cine a fost el, ce este limba sa, numele său, - cine este densul, dacă cunosc din istoria luptele punice, luptele lui Pompeiu și Cesar, - luptele lui Trajan, - cum trebuie se fie el, dacă înveță în școlă, și-și aduce aminte de timpurile când Romanul se arunca în prapastie cu calul, când Romanul se lăsa a se pune în o bute cu cuie și a se rostogoli pre deal în jos, - când Romanul 'și taie pe însuși fiul său, pentru salutea și mîntuirea patriei sale?!...

Că adeva, Românul ne avînd istoria și școli - veđi bine

în timpurile Goților și Hunilor; în timpurile Compilatelor și Approbatelor, — a avut alt factor, a avut altă lumină, — a avut alt element de civilizație mai puternic și de cât o istoria profană — națională — a avut „Creștinismul” cu razele sale focose, cu ascetica sa eroică, cu martirajul său, cu caracterul său, plin de artă sântă, cu darurile Spiritului sânt. — A avut, Creștinismul, cu frumsețele sale — cu delicile sale mistice, cu colorea și forma sa ascetică și cu estetica sa divină Acest Creștinism la susținut și la îmbărbătat pentru o lume și o viață secură — în altă lume și în altă viață!...

Și care Creștinism se fi fost acesta?

Creștinismul îmbrățișat de poporul român, creștinismul antic al bisericii lui Christos, predicat și legiferat de cei mai antici, de cei mai sânti și clasici Părinți apostolici și următori ai Apostolilor?!

Creștinismul — îmbrățișat de poporul român, cu ritul său, cu canonele sale, cu dispozițiile, cu sacramentele și sacramentalele sale — tot atâtea elemente de frumseță mistică, de credință supranaturală, de idealism înalt și măreț, cari s'a unit cu natura poetică și plină de idealitate ale unui popor, ce a derivat de la poporul italic — de o cultură teistică neîntrecut pre lângă poporul elen.

Frumsețele religiei, tainele acelei religii, ritul și ceremoniile mărețe și pline de un dar supranatural, cum nu s'au mai vedut la alte popore, a fost pentru Român aceea istorie plină de eroi legendari, plină de fapte mărețe, plină de suvenir orgolișe, — cari la ambiționat și l'a făcut mândru pentru legea sa, și prin acesta pentru națiunea sa. — Una din acelea frumsețe mari, a creștinismului a fost și este pentru poporul nostru, par escellane și așa numitul „Post” cuprins în cele 5 porunci ale religiei sale și după ritul și practica bisericii orientale est mod întocmit cu privire la timp și la regulă, în cât este și a fost cel mai bine făcător, cel mai eminent factor cu privire la conservarea națională a unui popor atât cu privire la naționalitate, cât și cu privire la existența sa fizică. Cine, dintre naționaliștii Români, ar putea se nu se închine „Postului religios — al Românului, ca unui factor, ca unui Mentor, ce a salvat națiunea unui popor, ce i-a conservat neamu și i-a ținut curat sângele; — ce i-a nobilitat sanctificat, și asceticat fizicul și psihicul său, ce l'a făcut neam sânt și preotic alésă.

Dar ce? Admirabil!... Prin post s'a lămurit caracterul Românului, i s'a otelit și solidificat virtutea română și creștină, ca a unui Brancovean, ca a unui Avram, ca a unui Eleazar, ca a unui Danil! Prin post s'a admirat, s'a vădit cine este, și ce este poporul nostru.

Am admirat, când ni s'a dat casuri în viață se vedem oameni bătrâni, pe patul de bola grea — dojenii de medicii ca se mance în bolă mănăcări oprite în post, și nu voiau se mance, se fi scit că mor numai de cât. Cum, mi-a dis, un morbos, se mor eu împângărit la suflet, vai, Domne nu mă lăsa, se fac una ca asta, că dora sum Român.

— Ascultați, dară cum spun bătrâni — Că erau pre-atiiei Români! —

Acest vers, l' putem aminti celor ușuratici, cari în loc se premeargă cu exemplul în fața poporului, încă în fală măuca mănăcări oprite — ca și cum și-ar bate joc de legea sa sfântă strămoșească!

Unii ca acestia, nu mai dică că sunt Români și naționaliști buni, — că ei simțul național nu stă în aceea, că-l bagă nasul în tot locul, făcând larma și confuziune, — ei stă în a fi de-o lege cu tatăl său și cu maica sa și se nu-i superi pre ei în datinile lor și în legea lor: „*Discite pueri iustitiam, et non temnere Deos!*” — Aci apoi puteți se vă dați și răspunsul, pentru ce în genere vorbind, preoțimea din trecut — mai puțin cultă, ca preoțimea de azi — a fost mai cu influință la popor ca cea de azi?

Nici un popor pre fața pământului nu se vatamă mai tare, ca atunci când te atingi de datinile sale religioase — și te atingi de religie sa. Mare politică au avut în asta privință, străbuni noștri, anticii Romani, și rea politică a avut din contră, tiranul Cambises, față cu poporul egiptic.

Și-apoi încă cei chemați ai săi, mai marii săi, Carturarii

săi, luminătorii săi, cei ce sunt puși pentru pădirea focului sacru — de pre vatra sa națională — încă ei apoi se dea exemplu rău?... Se nu fie ei uniți în fapte și în cuvânt cu poporul? „*D-deul tău va fi D-deul meu, țeru ta 'mă va fi țera mea și mănăcarea ta 'mă va fi mănăcarea mea*” (Cartea lui Rut.) Fără post, mult ar fi degenerat poporul, mult s'ar fi corcici și mult s'ar fi inpușinat. „*Cum pentru D-deu, se mă căsătoresc eu cu N. N. Și apoi se mănă de dulce?! Așa se întrebă și esclamă fata de Român. — „Ios Român, și postese că dora Românul de aceea-l'o făcut D-deu Român, se posteseă.*”

Dar pre cum multe simțeminte frumoșe sau stins și se sting în Român — așa a degenerat și acest criteriu și factor grandios de naționalitate, ad: postul! Te cuprinde mirarea când vești, chiar în orașe — la birturi, pre unii Români, că mănă de dulce în post; și 'l'i vine se suspini cu profetul: *La riuul Babilonului colo, am stătuț și am plâns, când ne-am adus aminte de Sion când ne-am adus aminte de legea noastră sfântă, de zilele trecutului nostru — de bravă ginteii noastre! Ore unde sunt preoții — Au perit toți cei tari din Israil?!*

Și putem se plângem, putem se ne întristăm vădind una ca acesta. Căci în ce constă naționalitatea și viața noastră, dacă nu în poporul din coliba românească, dacă nu în poporul țeran, după cum dice poetul:

„Tu cauți în palaturi eroii ginteii tale,
„Când ei vieză liberi, prin munți la melușei,
„Cercându-și eroismul cu urși ce es în cale,
„Ca Erele din vechime și David la evrei.”

Căci în ce constă naționalitatea, eternitatea și esistența de ginte a poporului român, dacă nu în poporul țeran, care plătesce pre învelători, și susține școla, — care plătesce pre preot și în coroneză altariul cu jertfe, din cari se susțin multe familii de preot, — el care lucră pământul și plătesce dare, în bani și în sânge?

Se nu grigim dară de un atare popor ca se nu se corumpă în lege, națiune și viața sa fizică și psihică?

Pentru ce, vom și serie aci ceva despre Post. Ca să se vedă că pre lângă că este un criter de naționalitate de prima ordine și un bulevard contra desnaționalisării, — dar el mai este și un bun de salubritate trupescă și sufletescă. — ma chiar un bun din punct de vedere economic.

Noi, după cât vom putea, vom demonstra, că postul nu e o pedepsă pentru poporul român, precum în mare parte e un remediu, prin care i se conservă salubritatea corporală, i se egeresce memoria, i se lungesce viața; — ma l' pretinde chiar higiena.

Și etă cum: Alimentele, ce servese pentru nutrițiunea corpului, precum și pentru procesul vital sunt în genere de două speți: Alimente azotose — plastice — și neazotose, cari servind mai mult la combustie ajută respirarea întrun mod însemnat. Poporul nostru român, când postese se servese pentru nutrire atât cu alimente plastice, cât și cu alimente neazotose, însă luate numai din regnul vegetal așa p. e. cu alimente azotose luate din regnul vegetal cum sunt fibrina vegetale — glutenul — ce se trage din sēmēnța plantelor și a cerealelor, caseina vegetale sau legumina ce se trage din plantele păstăioșe cum sunt fasolea, mazerea, bobul, linteia. — Cu alimente ne azotose procurate din vegetale cum sunt fecula — amidonul, ce se trage din cereale, leguminoșe și cartofii, cu zaharul vegetal, ce se află în toate fructele și trunchiurile multor vegetale, cu oleiul ce se estrage din sēmēnța vegetalelor. Se vedem acum ore acestea alimente scose din regnul vegetal sunt mai bune și mai nutritore, de cât cele scose din regnul animal.

E constatat, că dintre toate cerealele, ce servă la nutrițiune, grânul și păpușoiul (porumbul, cucuruzul) sunt mai nutritore pentru organism căci cucuruzul după cum s'a specificat și esamenat după elementele, din cari constă, s'a aflat că el conține 0.074 părți zahăroșe; 0.010 albuși și 0.268 părți resulfătoare; etc. Poporul român în mare parte consumă forte mult cucuruzul, din care face mămăligă, ori pre alte locuri și pâne — mălaiu. — Poporul nostru în post se folosese de caseina vegetale ce consistă în leguminoșe.

Într'adevăr fasolea, linteia și mazerea preparate bine, sunt

alimente bune și nutritive pentru organismul omenesc. Pentru a prepara corpului grăsimile necesare, de care are lipsă în linia primă pentru că ele susțin respirația, nu putem înțrebuința de cât în mare măsură numai materiale vegetale, ce conțin Zahărul; și care se află în mare parte și măsur în amidon și în cartofii.

Să știe că poporul nostru în mare parte nu e tocmai așa avut, nu are carne și nu are pre ce se o cumpere, prin post însă, când el în genere adoptă vegetarismul, i se mai departă ne-ajunsurile și lipsa și i se adaugă sănătatea. În carne se află acă în cantitate foarte mare, afară de acesta mai multe părți dămoase, care iritănd membrana mucoasă a aparatului digestiv, produc în corpul omului mii de morbi. Apoi se știe, că, mănecarea de carne poftescă beuturi spirituoase; și beuturile spirituoase înpopulează spitalele, ma și casele nebunilor. Căți morbi nu se sanază numai prin abținerea de la carne!...

Poporul nostru e deștept, dela natură talentat, isteț, glumet, blând și moral. Copil Românului învață la școală bine. Și ore ce e cauza? Pentru că nu trăiesce cu mănecări întorocate de carne și alte speții, care producând lene fac pre om stupid, ei se nutresc cu mălaiu, pâne de grân, cu mămăligă, fasole etc. Friderich II. a zis: „Totă inteligența și desteritatea corporală isvorăse din stomac!”

Dar postul e folositor chiar din punct fiziologic.

Totă prosperitatea corporală, totă salubritatea unui individ depinde dela circulațiunea sângelui, corpul e deplin sănătos și e în starea sa normală și vigurosă. — Carne înse de multe ori debilităza stomacul, prin ce se alterăza și conturbă procesele nutriției, și est mod se alterăza și conturbă circulațiunea regulată a sângelui, și conturbându-se circulațiunea se conturba sănătatea corpului. Circulațiunea regulată depinde precum dela aerul curat, de asemenea și dela o regulată și moderată alimentațiune. — Totă esistența omului depinde dela sânge; el singur e capace a efectui procesele și funcțiunile organismului omenesc. Se știe că sângele deve continu renouit, căci el se debilităza prestând corpului o mulțime de servitiă, producând căldură an male, nutrinđ diferitele țesături a corpului omenesc etc. Înnoirea sângelui înse se face mai cu de adinsul prin alimentele luate din regnul plântelor cum sunt în prima linie albuminatele, hidratele carbonice, amiliciosele.

Afara de aceea, prin o schimbare a alimentelor luate din

regnul animal, și înlocuite cu cele estrase din regnul vegetal sângele omului se renasce ore cum din nou, se purifică și începe a efectui vivificațiunea cu poteri nouă. Prin post, sângele omenesc se curăța de iutala și se face apt pentru viața. —

Este un proverb pre cât de adevărat, pre atât demn de urmat: „Natura paucis contenta.” — Decă dară nutrirea moderată — vegetarismul, pecum și beutura naturală conțin salubritatea atât corporală, cât și silețasca; lungesc viața și fac pre om moral și pačnic. Vițiăle, sinuciderile, tôte emanăza din mănecări iritative și beuturi spirituoase. Au nu a avut dară dreptul biserică creștină, când a instituit 4 posturi și două zile de post în fie care săptămână în decursul unui an?!... Au nu face bine, au nu e înțelept Românul că ține posturile? Întru adevăr țeranul român în genere e viguros, robust, bine dezvoltat. În respectul salubrității între ce ori pre ce popor...

Dar și din punct de vedere economic e folositor postul pentru Român. Cu căta bucurie asceaptă țeranul nostru crăciunul și pascele!... Și ore pentru ce?

Pentru aceea, căci el în decursul zilelor de post și-a adunat ouă, brânză, lapte; și are carnea sa de porc — pre crăciun — întregă în pod. — Alții, care nu postesc nice că mai asceaptă cu așa dor pascele ori crăciunul, parte că cari sunt avuți, în tôte zilele au țasei, și cari sunt miseri, ne postind au consumat puțină carne de porc, ouăle și altele și așa nu au cu ce ascepta crăciunul ori pascele. Apoi ore poporul românesc, dacă continuă mănca el tot carne, lapte și brânză, ore i-ar fi destul pre un an unul sau doi porci de slanină; ore ouăle și laptele i-ar ajunge? — Una înse trebuie se însemnăm cu privire la post. Sunt mulți țerani de ai noștri, care au destule produse și bune pentru a se nutri din ele în timpul postului, cum sunt grăul, cucuruzul, fasolea, linte, mazerea, cartofii, sfecelele, oleiul de sambure, pome uscate etc. și totuși se nutresc cam rău. Ce e dar cauza? Nu pôte fi alta cauza mai de aprăpe, de cât că mama sau economă casei, nu știe face din ele mănecări bune, sănătoase și nutritive. — Acest inconvenient se-ar putea ridica dacă d. e. în comună muierile mai inteligente și mai precepțore pentru bucatăria, cum e prețesa și învățoreșă, s. a. ar deprinde și învăța pre țerancele noastre din când în când întru ferberia bucatelor pentru a produce apoi mănecări bune, gustoase și nutritive. —

S. P. Simonu.

La schit...

(Novelă)

Boieriul Costică B. era aprăpe de 60 de ani, când se căsătorii. Nelia fice, unui funcționar sărac — deși era încă tineră și frumosă — totuși vedind că are se devină domnă mare, soție de boieriu — i promise mână. Devenită odată domnă Nelia B., puțin se interesa de boieriul Costică, ba ce e mai mult îl urea nespun -- pentru -- „nebuțiile lui bătrănesci.” Și nu e mirare! tôte femeile câte se mărită după bărbați prea înaintați în etate, nu o fac acesta din iubire, ci din interes. Bărbatul pentru ele e un instrument, o firmă, cu care se potă ocupa loc în societate. Bărbații înaintați în etate sunt serioși, distrași — și femeile tinere așteptă gingiulirii, și vorbe dulci; și neghijate fiind — ele devin indifereente.

Așa sta lucrul și cu D-na Nelia B. ... Dar abia cinci ani trăi dēnsa cu boieriul Costică și rămase văduve. Un singur băiet i rămăsă de la bărbat. Boieriul Costică B. muri liniștit știind că are un vrednic urmaș. D-na Nelia deveni stăpāna întregii averi boieresci, cu condițiunea ca se nu se mai mărite; și dacă s'ar mărita averea jumătate e a băietului Emil, și jumătatea ceealaltă se o împartă frățescă cu rudeniile Boieriului Costică.

Emil crescea din zi în zi și mama lui D-na Nelia nu știe ce se facă de bucurie că i-a dat D-șeu un odor de băiat. Il vedea reintors cu titluri, apoi căsătorit cu un boboc de fată și fericit... fericit...

II

Trăiea în satul X o femeie veduvă, care deși trăia din o modestă pensie se simțea forte fericită. Intreaga ei fericire o băiată frumosă, cu numele Victoria. Și deși ea era bătrână și băieta micuță, totuși ruga pre D-șeu se i lungească zilele, vieți ea se o potă vedea aședată pre Victoria; căci „pensia e micuță, de abia trăim de aș pe mână din ea, n'o se pot stringe comori cugeta ea în sine. „Și apoi bine că D-na boieriului Costică mă ajută din când în când, dar apoi când ar fi — se mor și se-mi rămână copila singură, străinul e — tot străin!” — Trecură ani la mijloc.

Întro zi veni acasă dela D-na Nelia forte voișă.

Ce suflet bun e și D-na Nelia cugeta în sine. Băieta ei, Victoria, era mare și se făcu forte frumosă. D-na Nelia i promise că o va întreține ea pe speșele sale întrun internat din București — căci ar fi păcat se rămână — fără un pic de cultură, și de poleială socială. Nu preste mult o și dusa pe Victoria în Internat. Directora internatului, o rudenie a D-nei Nelia — era o femeie forte rafinată. D-na Nelia i spusă scopul ce i urmăreșe — și încredința pe Victoria grijilor ei.

Frumosă, sburdalnică, și de un naturel vioiu, Victoria adese-ori era sfădită și înfruntată de directora internatului. De eșă odată din internat, tinerii se țineau lanț în urma ei: șt cercău se i alle originea. Dar abia era de doi ani în internat

și mama ei muri, legându-i D-nei Nelia de suflet, creșterea ficei sale... Astfel Victoria remase orfană când era abia de 14 ani...

* * *

Emil absolvase liceul și de un an era dus în țeri străine, ca să studieze puțin departe. Înalt uscățiv, ochi verzi, și infundați în cap, față pală și serios din cale afară, ca și tatăl său, iată întreaga făptură a lui Emil. Puțin capacitat, dar de o diligență rară, urma cursurile facultății destul de regulat. Și D-na Nelia de câte ori primea epistolă de la el, plângea ca nebună, ore întregi o dorea, dorea nespun de mult, și nu odată i-a venit se-i scrie ca să vină acasă, căci e destul de învățat, că ce-i sunt bune titlurile, căci dă de bună samă na trai din ele, că are avere destulă. Dar cugetând că se — nu-i strică voia l lăsa în pace, mângâindu-se cu speranța, că timpul trece și nu mai are decât doi ani. Victoria e baietă bună și frumoasă cugetă că ce fericit va fi Emil cu un așa boboc de nevastă!

Dor dacă nar fi frumoasă nași cheltui eu cu ea. Vor trăi liniștiți și fericiți — nebătându-și capul cu năcasurile lumii, amândoi tineri — doi copii îndrăgostiți.

* * *

Incepea a se desprimăvora, când într-o zi D-na Nelia fu rugată prin o epistolă de Directoarea Internatului, ca să meargă

acolo. A doua zi D-na Nelia fu acolo. Directoarea i spuse că Victoria se portă rău, că — are relații cu un tiner — și dacă nu va pune de timpuriu stavilă acestor porniri — nici când nu va ajunge la ținta propusă. — „E imposibil,“ zise D-na Nelia cam iritată — „se aibă relații!“ e prea tinăra, o căpila abia!“

Directoarea; arată o epistolă compromițătoare — de a Victoriei... D-na Nelia îngălbini — și nu mai putu dice nimic — Directoarea mai vorbi câțiva timp, până ce D-na Nelia o intrerupsa.

— Și cum aș putea scăpa din cureatură? Care ar fi cel mai bun mijloc?!

— Cel mai bun și mai sigur ar fi schitul...

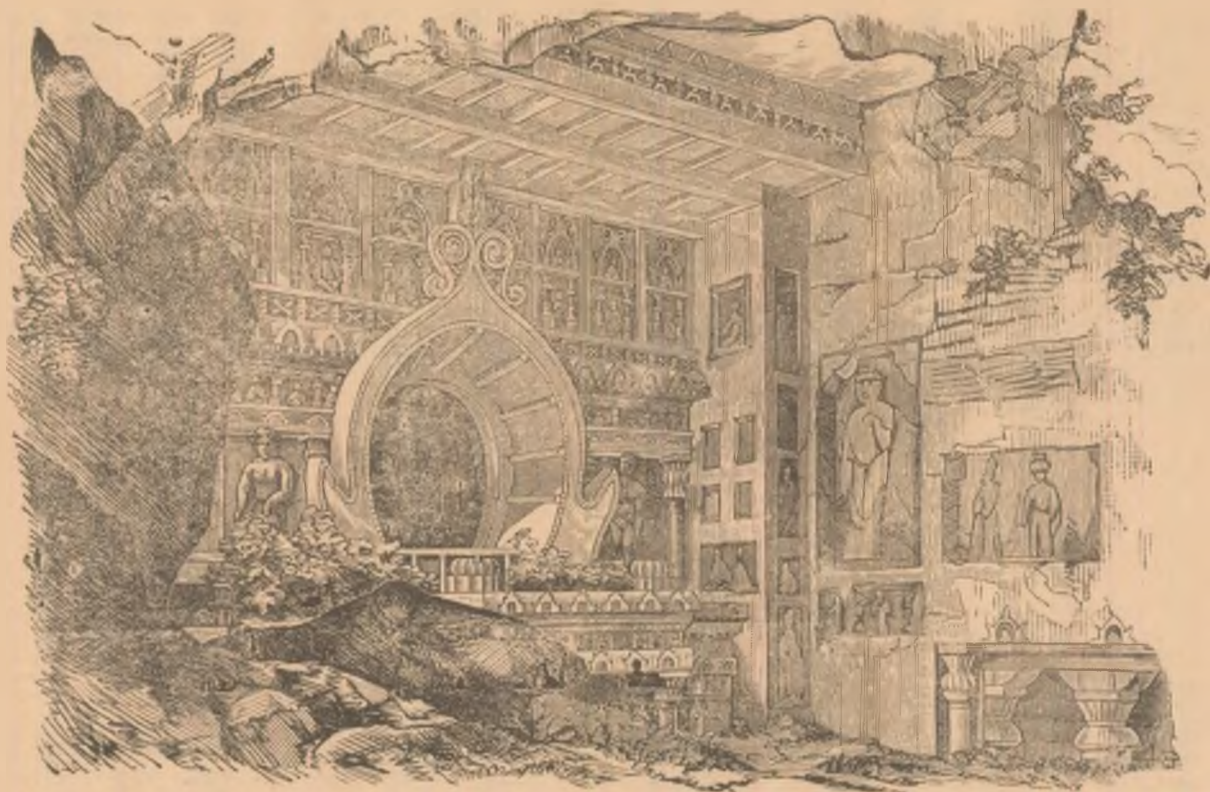
— Schitul! Nu înțeleg ce vrei să diceți —

— Ascultă! O vei duce în schit, și o vei lăsa vre-o doi sau trei ani, până se va pocăi. Acolo va fi scutită de valorile lumii, va uita totul, și în fine a fi în stare să facă oric și ce numai se-o scoți iarăși...

— Dacă diceți... așa voi face. Tot atunci o și dusa pe Victoria acasă...

Ajunzând acasă, începu a o întreba despre toate... și fiindcă nu alla ce dorea începu a o sfădi...

— Asta e mulțumită că te-am crescut! Poftim! Îți voi arăta eu — lăsa numai!... Victoria plângea — dar nu răspundea nimic... „O voi duce la schit, ca să uite pe misera-

Fața la muni tunel.

bilul acela, să se pocăiească...“ își dicea D-na Nelia. — Astfel o duse într-un schit de călugărițe.

D-na Nelia rămăsă iarăși singură, întristată — până în suflet. În unele clipe se cugeta la Victoria și-i părea rău de ce-a făcut, dar apoi totuși va fi mai bine la urmă — cugeta ea. Se gândea se vîndă totă moșia, se trăiască mai liniștită căci creștele i se iviră pe față, era înaintată în etate.

El vedea apoi pe Emil ca pe un lucifăr luminos, pe extremul vestic al orizontului, și o voce internă i spunea că e înzădar oric ce sperență de a l fericit...

III.

Trecuse un an de când Victoria era în schit și D-na Nelia nu-a mai cercetat-o.

Schitul Văleni e o mănăstire mai mică de călugărițe la

pola carpaților. Înconjurată — de bradeti, în fața-i înse munții deschid o privesc pitorescă.

O linisee deplină domnesce acolo. — Vara câte-odată domniș de la oraș cari fac excursiune la munți l mai vizitează. Un raiu pămîntesc se pare acest schit călătorilor, și un iad — multora cari sunt în el.

Când a dus-o pe Victoria în schit Maica Stariță o privi cu un zîmbet de milă pe buze — ca și când ar fi voit să dice: „Nu știți neburmelor ce faceți!“ La început se simțea foarte rău — ar fi preferat mai bine momentul! I făcea rău mirosul acela de tămăie și vechitură, stricteta și toate legile — dar cu timpul sa dedat. Și ea nu cumva în acel per lung, negru și des să se ascundă vre-o vanitate a lumii acesteia trebuia să și l taie... Câtă durere! Un roiu întreg de visător i admira părul când era în Internat și acum...

Noaptea de-arîndul ne durmite, nopți în cari eu lacrimi își

ada așternutul. Și în aceste nopți ne dormite și de reverie mintea ei crea o lume de visuri.

El vedea pe el frumos, ca un astru ce lucește departe în noaptea trecutului său. Viața întregă cu toate plăcerile copilăriei, cu toate peripețiile ce îi trecea prin minte. O vedea pe D-na Nelia pe Emil — cu care n-a vorbit nici odată deși vara erau la un loc — îi vedea privirile lui reci — făptura lui întrégă o vedea și se cutremura în tot corpul. Pe Emil nu la putut vedea în ochi, nici odată... căta deosebire între Emil și el!...

Veșnic tristă, veșnic tăcută, și cu ochii roșii de atâtea lacrimi — a atras atențiunea mamei Starițe. Se ofilea din di în di. Și ce frumoso era la început până ce chinul nu o zdrobise! Câțva tineri ce vizitaseră schitul își perdura mințile — scîndu-o deapururi străina iubirei...

În seri de Maiu, când aerul e îmbalsamat de mirosul florilor de munte — ea deschidea ferăsta chiliei sale și privea munții cu poenele lor pline de flori... Își aducea apoi aminte de plăcerile lumii — de libertatea ce-o au alți oameni, și lacrimi calde îi brobonau fața arsă de suferință.

Odată se ruga înaintea iconei Mântuitorului, dar un sentiment, o aducere aminte, o neliniștire și întrerupând rugăciunea își pusese mătanițe pe măsută și începuse a plânge...

„Domne cât sum de singură în lume!” suspină ea. — Și îi sta nespuse de bine când se ruga plângend — părea că o rază din Domneire i se pogora pe față. Ochiul ei albastru umbriț de lungi și negre gene — păreau două flori de cicore, udate de roua dimineții — *la pola unui colru*. Încă plângea când maica Starița intra în chiliea ei... „Nu te mai rogi?!” O întrebă dansa cu un ton muștrător dar dulce. Ea își ridica capul se uita în ochii Stariței, gângăvi ceva neînțelese — apoi roșind își plecă ochii înjos și numai dîse nimic. Maica Starița deveni foarte curiosă, și încercă ea se alege durerea și chinul ce-o stăpănesc...

Pre început i-a succes se alege totul, Victoria îi euară sincer totă viața sa — despre o dragoste nevinovată dar nefericită — despre scopul D-nei Nelia și despre disgustul ei față de familia D-nei. Starița era lamurită în de-ajuns — și putea acum se lucreze pentru ai procura liniscea Victoriei, căci o iubea ea pe o copilă a sa... Adesori ore întregi conversau la olaltă și când Victoria îi vorbea de iubirea ei — maica Starița se emoționa foarte tare și lacrimi îi picau din ochi lacrimi neînțelese și totuși atât de expresive...

* * *

Ce repede trece timpul! Victoria era în anul al treilea în schit — fără se o fi cercetat D-na Nelia. O schimbare se produsese în timpul din urmă în internul său... În sufletul său simțea liniscea și pacea, și din ce în ce se simțea mai bine în schit. Starița o scia mângăi când era supărată și nelinișcită, ea deveni erăși veselă, ca înainte de a intra în schit — fața i palidă i se îmbujoră, era Victoria cea de acum 3 ani! De Starița nu s'ar fi mai putut despărți, ea și de o mamă — și astfel ea se hotărî ca se rămăna în schit totă viața.

Pote D-deu — așa a voit!...” Ce nebună eram când avem de euget se fug!... „Domne mulțămescu-ți că nu mai lăsat se cad în acesta ispită!...” În fine îi spuse Stariței că voește se rămăna în schit pentru totdeauna.

Era într-o dimineță frumoasă a lunei lui August când liniscea schitului o întrerupsese sgomotul unei trăsuri. Trăsura se opri la porta schitului. O damă bine îmbrăcată se coborî din ea, și după ce vorbi ceva cu vizitiul intra pe portă... era

D-na Nelia. În trăsura rămase un bărbat uscățiv... era Emil. Cât îl schimbasese străinatatea... Era abia de 25 de ani și părea că e de vre-o 40.

D-na Nelia intra la Starița și după ce vorbiră cătva timp îi spuse cauza venirii sale la schit.

„Am venit” — dîcea densa „să-mi duc fala acasă, că mi-e dor de ea.”

Starița făcu cu capul... ca și când ar fi voit să-i dîcă... „ce perfidă e lumea.” Se dusese apoi chemă pe Victoria. Ce mare îi fu surprinderea Victoriei când o vădu pe D-na Nelia, și eugetându-se la Emil o ură și un disgust o cuprinsese — dar se reculesese momentan. D-na Nelia o sêrută pe frunte și îi spuse că a venit se o ducă acasă... „Eu nu am casă Domnă!” îi răspunsese Victoria — „Nu am pe nimeni — sum singură în lume — mama a marit de mult!...” Dîonna Nelia deveni palidă un moment dar își veni în orî — și apoi îi dîse:

„Cum vorbești așa scumpă?! Mama ta a murit dar acum eu ți-s mamă — au nu te-am ținut eu, nu eu te-am crescut în internat?! Nu ai casă?!... Cum se nu, ți-a rămas o casă de la mama ta — și apoi casa mea e și a ta! Victoria nu dîse nimic își mușca buzele...”

— Sau dîr nu-ți mai este drag de noi?... O, da, nouă mi-e drag de totă lumea Domnă răspunsese Victoria!

— Și ce folos că voi veni la D-ta; — căci ce am pierdut d-ta nu-mi mai poți reda!... Fii fericită D-nă că eu nu mai pot părăsi schitul — mă simțesc foarte fericită... adio!... Dîcend acestea eși și se dusese în chiliea sa.

Dîonna Nelia rămăsese ca trăsniță la auđu acestor cuvinte, părea că ceriul a căduț pe ea.

Cu privirea rătăcită prin chilie, nu putea dîce nimic, îi înghețasera cuvintele pe buze. Așa a stat cătva timp — până ce în fine se scula „totul e pierdut!” murmură ea apoi se dusese...

Starița se bucura nespuse de mult, că Victoria a rămas; de aceea — îndată ce plecă D-na Nelia se dusese și o îmbrățișa. Victoria de asemenea era foarte veselă...

* * *

Dîonna Nelia — tot drumul cătră casă nu a vorbit nimic cu Emil, — era foarte supărată. Vorbele Victoriei o durea nespuse de mult... Tote speranțele sale le vedea nimicite... visul de fericire... departe, departe de realizare...

Un morb îndelungat — ce i-a prevenit din supărare o stînsese în fine er Emil rămasese ea și tatăl său...

În schit inse Victoria se simțea nespuse de bine în sufletul ei plana liniscea și pacea pe el îl uitase er de ceialaltî nu-șt mai bătea capul. Liniscea, și pacea, ce dulci mai sunteți voi pentru un suflet zdrobit de chin! Ce bine o scia spune acesta Victoria.

„Liniscea pentru un suflet
Pentr'o inimă zdrobită
E ca roua dimineții
Pentr'o flîre veștedită.”

Mângăierea mea e Domnul, dîcea ea adesea. Apoi când vorbeau despre o dragoste nefericită... plângeau ambele, și Maica Starița și Victoria plângea ea să se mângăie pe rînd una pe cealaltă... cu cuvintele „nu mai plînge că mirele nostru trăsese în vece!”

Stefan V. Velțian.

Mórtea Năzdravenului.

Tot horea Năzdravenul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vîrf pînă în rădăcină.
Și măsă l'a d'auđit
Cam așa că i-a grăit:
— „Năzdraven, dragul mami,
„Ce se leagănă codri?
„Horescî tu, orî tinguescî,
„Orî pe mândra (i-o-agodescî)?¹
— „Nu horesc nu tinguesc,
„Ci pe mândra-o agodesc.“
— „Năzdraven dragul, mami,
„Nu hori, nu tinguî,
„Dute-n fundul grădinii
„Fă morișcă de arama
„Și macină fără vamă:
„Căți de veste-or auđi,
„La morișcă-or vini
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
La morișcă-au vinut
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravenul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vîrf pînă'n rădăcină.
Și măsă l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Năzdraven, dragul mami,
„Ce se leagănă codri?
„Horescî tu, orî tinguescî
„Orî pe mândra-agodescî?“
— „Nu horesc nu tinguusc,
„Ci pe mândra agodesc.“
— „Nu hori, nu tinguî,
„Năzdraven dragul mami.
„Du-te'n fundul grădini
„Fă morișcă de-argint
„Se umble singură 'n vînt
„Măcinând fără de rend.
„Căți de veste-or auđi,
„La morișcă-or vini
„Și mândra t'a va sosi.“
Căți de veste-or auđit
La morișcă-au venit,
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravenul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă

Din vîrf pînă 'n rădăcină.
Și măsă l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Năzdraven dragul mami
„Ce se leagănă codri?
„Horescî tu orî tinguescî,
„Orî pe mândra agodescî?“
— „Nu horesc, nu tinguesc,
„Ci pe mândra agodesc.“
— „Du-te numai tu acasă
„Și'n grădina cu flori,
„Fă fântână cu isvor.
„Căți de veste-or auđi,
„La fântână-or vini
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
La fântână-o venit,
Dar mândra lui n'a sosit.

Tot horea Năzdravenul,
De se legăna codrul.
Tot codruțul se leagănă
Din vîrf pînă 'n rădăcină.
Și măsă l'a d'auđit
Și cam așa i-a grăit:
— „Nazdraven dragul mami
„Ce se leagăna codrii?
„Horescî tu orî tinguescî,
„Orî pe mândra agodescî?
— „Nu horesc nu tinguesc
„Ci pe mândra agodesc.“
„Năzdraven dragul mami
„Nu hori nu tinguî,
„Du-te numai tu acasă
„Și te-aruncă mort pe masă;
„Eu me duc la clopotar,
„Ca se tragă clopotul,
„C'a murit Nazdravenul:
„Căți de veste-or auđi,
„Toți la mórtei or vini
„Și mândra ta va sosi.“
Căți de veste-au auđit,
Toți la mortul ei au venit
Și mândra lui a sosit
Măsă lui când o-a veđut,
Peste prag că a trecut.
Na asceptat alta nimic.
Ci îndată-a rupt și-a dis:
„Ie pânza de pe piciore
„Și veđi mórtea 'nșelătore;
„Ie pânza de pe obraz
„Și veđi mórtea cu năcaz.“

¹ Aceptî.

Atunci mândra la el merge,
Fruntea de sudori io șterge.
— „Cine beata și-a veștut:
„Obraz roșu ca ruja,
„Mânuri albe ca spuma,

El atunci s'a și sculat
Și-a prins-o și-a sarutat,
Inima-'n ei a crepat:
Și-a treia di i-a 'ngropat.

Alesandu Ciple.

O conferință preoțească.

D-le Redactor!

Sâmbătă, 27 Septembrie a. c. Preoții gr.-cath. din protopopiatul Reghin și-au ținut sinodul de toamnă în comuna Habic și a decurs în următorul mod:

La orele 9. a. m. s'a început Sânta liturgie în biserica locală, cea mai veche de peatră în tot protopopiatul; zidirea ei s'a început în 1834 și s'a terminat în 1840 și nu i se făcuse nici o reparația. Credincioși respectivi, deci cea mai mare parte săraci lipsiți și avisați se-și caute pânea dîlnică servind pe câmpie, totuși în anul curent în urma stăruinței On. D. paroch, Aurel Dumbravă, am contribuit cu 920 cor. și biserica din Habic s'a reperat și acum e în cea mai bună stare.

Serviciul divin s'a celebrat de Rss. *D. P. Uilăcan*, protopop tractual, asistat de M. O. D. Al. Tarnovean, vice-protopop onorar și paroch în Hodac și Gr. Nistor, paroch în Solovăstru. Ca lector a servit O. D. Valeriu Popescu din Beica-română. Au ascultat serviciul divin, prelângă cei 25 preoți prezenți la sinod, și mai mulți locuitori, bărbați și femei, deși era di de lucru.

După terminarea serviciului On. D. Grig. Nistor preot în Solovăstru a ținut o deșărtățiune ocațională cu tema... „Lăsați pruncii se vină, la mine,“ care temă, acum la începutul anului școlar, a fost cât se poate de bine aleasă și tractarea ei na lăsat nimic de dorit. Sfinția s'a recunoscut de bun orator, în termeni populari a arătat folosele școlii, îndemnând părinții

se-și trimită copil la școlă și făcând o tranșăție fericită a arătat rolul părinților, mai cu sēmă a mamei în educațiune tinerimei.

Dișertația acēsta a făcut bune impresiuni asupra credincioșilor prezenți și On. D. disertante merită tota lauda.

După predică preoțimea, cu Rev. D. protopop, s'a retras în școlă și au ținut ședința secretă. Din câte a transpirat în public allu ea sa deșbatat și decis următoarele:

I. Să se rețină fie căruia preot din ajutorul ce i s'ar acorda de sta 5⁰ o; ēr ni 25⁰ o cum se propusese, căci parochiile din acest tract sunt foarte slabe; ēr nu ea cele din protopopiatul M. Ludoșului de es. unde a decis a se reține 25⁰ o. Acestea rețineri se se facă pentru întemeierea și alimentarea „Fodului de salarisare

II. Relativ la „Fodul de pensionare“ s'a admis nu tocmai Decisiunea sinodului din protopopiatul M. Ludoș, luată în se siunea de toamnă.

III. S'a urgit punerea în lucrare a Decisiunei Sinodul Archidecesan din 1899: Se vor distribui de Ordinariat mise pe la preoții mai slab dolați și jumătate din știpeendiile cuvenite să se rețină pentru acel fond.

La orele 1/2 p. m. s'a închis ședința sinodului și toți cei prezenți, cum și cățiva locuitori s'a întunuit la masa ospitalică a parochului local, unde s'a mâncat și petrecut frățesce până la orele 6 sara, când sau despărțit cu toții, mulțămind preotului respectiv și stimatei Dōmne Victoria Dumbravă, soția Sfinției sale, care împreună cu soțul său, n'a cruțat nimic ca se mulțamească pe toți oșpeții, cea ce le-a și reușit pre deplin.

(orespondentele.

Aman séu Jom Purim.

— Tragedia în 5 acte, cu un prolog. —

(Urmare)

SCENA XIII.

(Vōcea Ōngerului... — după perdea — Esthera scăpând hărtia din mână, sare de pe scaun și fuge în mijlocul salei.)

„Asculta o! Feciōră, ce Ingerul 'ți spune,

„Că-ēi Domnul auđit'a plângānda 'ți rugăciune.

(Se lasă cu fața la pământ.)

Și nu te teme fică, cānd Domnul 'ți vorbesce.

„Mardocheu, tot poporul, *evreu*, ce se numesce,

„Sadune, și-'n trei dīle, s'ajume'n nōpte 'n dī

„Pre Domnul, prin acēsta putānda-l imblāndi.

„Se vină, se ve-ajute de mōrte se scāpați,

„(Că-ēi postul rugăciunea sunt foruri ne-atăcați!)

„Tu încă ajunavei, pentru alor sabate,

„Și dēnșit pentru tine; ca ceriul se ve-ajute.

„Adi unul pentru altul, s'aveți numai o sorte:

„Imbrățișati în vieță, imbrățișati în mōrte!

„Și apoi *fără de frică*, te du la 'n on, la Regē:

„Pentru Popor, Credința, și D-deu 'n L'ge!“ — —

Esthera (în genunchi cu mânăle înălțate) —

La muntī eu ridicat'am al meu ochiu plāngătoriu:

De unde o se-mi vină al meu sânt ajutoriu?

Și numai de la Domnul, Putintele și Sântul,

Cu mână, ce creat'a și Ceriul și Pământul...

Se nu dai spre clătire, piciorul, ce pășes-e, —

Și nici se dormitese, acel, ce te păzesce.

O! Nu va durmitare și nici nu va dormi,

Pre Israil, acela, se scie al păzi!

Și Manei tale drepte, 'ți este domnul scut.

Și Sōrele, n'a-arde obrazul tēu plăcut,

Și nice Luna, nōptea, — te va păzi, de rēu, —

Și va păzi în pace de chin, sufletul tēu.

Și va păzi, o! Domnul veghiēnd intrarea ta, —

Și-ți va păzi eșirea, acum și pururea!

— Acum se sciu eu tōte la Unchiul meu iubit-

Se facă pre cum Domnul a dīs și ne-a vorbit!

— Se pune și scie —

(Cortina cade.)

A c t u l III.

SCENA I.

(În una casă evreică din Susa — Judei îmbrăcați în sac și cenușă)

1. Sânte, Puternic, Sânt Sabaoth,
Nu veți că pere poporul tot?...
Scolă-te Domne, nu ne lăsa
Ridică-ți Dómne ah! Drepta Ta!

Adona-i! Adona-i!

2. La Mizraim, când-va nu ne-ai lăsat, —
De Moab Domne cum ne-ai scăpat!...
Prin Marea roșia cum ne-ai trecut:
Carale toate sau inecat
Și că ești „Mare“ — Te-am cunoscut,

Adona-i! Adona-i!

3. Trimite Dómne, Dómne ridică,
Ridică Dómne aceea Mână,
Care se scapă de asta frică
Poporul nostru-n țera străină!

Adona-i! Adona-i!

4. Slăbiți de-ajunuri și storși de plângerii,
Mai morți de fómne la Tine venim; —
Trimite Dómne, pre-a morții Ingeri
Ca se omóre pre-acest Strein
Acolo unde, în stâlpul Casei
Nu va se fie: *El-Elochim!*

Adona-i! Aduna-i!

5. Aman, o! Aman, Aman!!
(O batere cu piciorul în pământ.)
Tiranul, și crudul Dușman!!
Fulgere, trăsnet, pre capul lui,
Ajungăl și-n fundul pământului!!
Aman, o! Aman, Aman!!

6. O! Susa negră, oraș de jale —
Și țera crudă și cu durere,
Aici în tine noi vom muri...
Și cine Dómne, ne va jăli?

Adona-i! Adona-i!
(Cortina.)

SCENA II.

(Se reprezintă o Sinagogă — Susa.)

Prim-Cantorul.

1. Lăudați pre Domnul, întru Sântii lui
Lăudați-l pre El întru tária puterii lui!

Chorul.

Dómne, al Puterilor fii cu noi,

Ca pre altul ajutor întru necasuri nu avem.
— Domne al Puterilor fii cu noi!

Prim-Cantorul.

2. Lăudați-l pre El întru puterile Lui,
Lăudați-l pre El după mulțimea mărireii Lui!

Chorul.

— Domne al Puterilor fii cu noi etc. etc!

Prim-cantorul.

3. Lăudați-l pre El în vers de trimbiță,
Lăudați-l pre El în Psaltire și Alaută!

Chorul.

— Domne al Puterilor fii cu noi etc. etc.

Prim-Cantorul.

4. Lăudați-l pre El în timpână și choră.
Lăudați-l pre El în strună și organă!

Chorul.

Domne al Puterilor fii cu noi, etc. etc!

Prim-Cantorul.

5. Lăudați-l pre El în Țimbale bine răsunătoare,
Lăudați-l pre El în Țimbale de strigare:
Totă suflarea se laude pre Domnul!

Chorul.

— Domne al Puterilor fii cu noi etc. etc!
(Urmeză o proscerdere la pământ, timp de 5 minute.)

Prim-Cantorul.

1. Auziți pân la marginea pământului!

Chorul.

— Că cu noi este D-zeu, înțelegeți neamuri și ve plecați,
Că cu noi este Dumnezeu!

Prim-Cantorul.

2. Cei puternici, plecați-vă!

Chorul.

— Că cu noi este D-zeu, etc. etc!

Prim-Cantorul.

3. Și erăși de veți putea și erăși veți fi învinși!

CRONICA TÎMPULUI.

— 10 Novembre n. 1901.

În sezonul toamnei, — din anul acesta, pre lângă mărșă Adunare Asociaționii, — au avut loc și *Adunările generale*, ale așa numitelor: *Reuniuni generale învățătorești*, din 3 diecese gr.-cath. A Blașului, Lugoșului și Gherlei. —

Cu drept cuvânt, am putut boteza, timpul acesta: *Tim-pul Reuniunilor!*...

Reuniunea învățătorilor archidieceșani, convocată la Blașu, pre ziua de 4 Octomvre și-a desbatat și finit agendele în și

prin 3 ședințe în zilele 4 și 5 Octomvre, în sala mare de gim-nastică. —

Deschisă Adunarea, de Președintele ei Georgiu Munteanu în fața Metropolitului present, carele a întâmpinat Cuvântul de deschidere cu un răspuns de salutare și bineventare dându-i și 100 cor. Reuniunii — sa trecut în meritul Raportelor și discuțiilor.

Din Raportul acestei Reuniuni, însemnăm următoarele: Comi-tetul central în decursul anului espirat a ținut 2 ședințe, er

biroul 5, care între alte multe, a decis, ca de aci în colo, orî care Docente se fie considerat ca membru ordinar al senatului școlastic.

Reuniunea are 540 membrii: Ordinarî 446, fundători 21, ajutători 50 și onorari 13. —

Aveea Reuniunii 3938.83 cor. din carî s'a aplacidat pentru *Foia școlastică* 1571 cor. — O creștere se arată, față de anul trecut cu 192 cor. 41 fil. plus taxele restante ne computate la această sumă.

Se constată puținul interes din partea membrilor în Despărțiminte.

Asemenea se constată că *Foia școlastică* — organul învățătorilor este foarte slab spriginită. Raportul cetit se predă unei comisiuni spre studiere.

Raportul cassariului constată un *Intrat* de 1663.63 cor. și un *Esit* de 1649.89 cor. —

Din Raportul Redacțiunii *Foia școlastică* însemnăm că această foia se tipărește în peste 600 esemplare, — nici pre jumătate nu e plătită, așa că conform unei hotărîri anterioare s'a anticipat din fondul Reuniunii suma de mai sus. — Ca un mijloc de ajutorare se insistă asupra cererii ca foia se fie impusă senatelor școlare, — avînd a se solvi din banii școlii.

Tot după această ședința a avut loc și *Banchetul* în Otelul „*Corona*,” ce se fini la 4 ore p. m.

În ședința II se recomandă premiare alor 2 operate concursuale a învățătorului din Agârbicieu, *Eliu Câmpean*, cel dintâiu cu 20 cor. și al doilea cu 10 cor.

În ședința III comisiunea însărcinată cu studiarea Raportului Comitetului redactor al *Foii școlastice* prin Raportul sîn Dl. *Bardosi*, referenză, ca el este în ordine și propune ca *Foia se apară și de aci în colo*, lăcându-se apel învățătorilor, se spriginéscă singurul organ pedagogic, ce-l mai au întreaga monarhia Austro-Ungară.

Ca temă de discutat la proxima Adunare se propune: „*Cercarea mijloacelor, ca cunoștințe de cetit și scris, câștigate în școla primară să se conserve și angmenteze*. Se accentuază slaba spriginire a foiei școlastice!

Putem se ne mândrim și noi cu o învățătorime sau *Corplidactic*, cât de bine, față cu concetățenii noștri. Ceea, ce, — ar pune pre învățătorimea noastră în o stare mai inferioară culturală, ar fi numai și numai, starea materială, respective dora datățiunea — fiind dascăl române!... Este imposibil, o stare culturală avîntată clădită pe o stare materială — slabă!

Însă, considerînd limburile, când plățile dascălesci erau mai mici, și totuși învățătorimea putea sta la culmea misiunii, când atăta și atăta bărbați de instrucțiune au funcționat la școlile noastre învățători de renume — pre carî ni-i arată între altele repausat Revistă: „*Concorbiri pedagogice*” — când pentru și prin învățătorii din trecut se susțineau foi pedagogice ca „*Măgăzinul pedagogic, Amicul școlii, Școla, Școla română, Biserica și școla, Eronomul, Foia școlastică, Cărțile sateanului, Higiena și școla*, ma și „*Foia învățătorului poporului*” edată de *Br. Iosif Eölvös* și altele; când emulau cu articii de discusiune, învățătorii noștri în acelea jurnale — atunci, dora, mai drept se te superi, de Raportul comisiunii Foiei școlastece, blășiene, pentru acum, care foia după disa lui *Bardosi*, este singurul organ pedagogic. — în Austro-Ungaria?! —

Și ore, se uite pentru ađi, cîn învățătorimea, caeste pentru, orî ce popor și națiune, *casta levitică augurică enciclopedică* întru fericierea umanității — mult discutată de filozofii Evdemoniști? Orî ce om, dacă ieșind depre băncile școlii, nu se perfecțiunea, remâne în drept; — și el singur se miră că cât de puțin știe, și cât de puțin a învățat în școla — teoriei?!...

În toate timpurile și la toate popore, preoții și învățătorii au format casta sacerdotală a Egiptului, la ei s'a căutat, s'a conservat, s'a aflat știința și cultura. — Și e drept asta sau nu?!...

De tot, condusă, de un spirit social, a fost Reuniunea generală din *diecesă Lugosului*, la *Hateg*, ținută în zilele 25, 26, 27 septembrie sub presiunea canonicului *Boroșiu*.

Pertractările și agendele au format 3 ședințe.

În ședința I s'a cetit o Disertațiune de Docentele din Lu-

goș — *Iosif Mielău*: O paralelă comparativă între Metodul vechiu și nou (Treptele formale) —

În ședința II s'a ținut o prelegere de învățătorul div *Cugir Ioan Muntean*, despre: Dătorințele școlariilor în școlă, pre stradă și acasă. Tot acest învățător a ținut și în ședința III, o Disertațiune: Cum pote deveni un învățător plăcut în naintea poporului și atrăgător față de școlari? Apoi o lecțiune de model a D. *Învățător din Folea-Bănat*: *Ioan Mustețiu*, despre: „Ștefan cel sânt, ca primul rege creștin al patriei noastre.”

Acésta Reuniune. a fost însoțită de *Banchet*, Concert — dat de corurile din *Orăvița* și *Lugoș* — *Reprezentățiune teatrală* (*Cinel Cinel* și *Vlăduțul mamii*) și în urmă *Peregrinagiu la Mănăstirea Silvașului*.

„*Reuniunea Mariană*” — din diecesă *Gherlei*, care cuprinde *Vicariatul Rodnei*, *protopopiatele Bistriții* și al *Budacului român* și-a ținut *Adunarea generală*, împreună cu serbarea jubileului de 25 ani la 20 și 21 Octomvre n. în *Năsăud* cu o programă pre cât de bine alesă, pre atât de copioasă.

După celebrarea s-tei liturgie împreună cu *părăstașiu* pentru odichna sufletului marelui *Vicari Ioan Marian*, al cărui nume l pörta, s'a deschis adunarea în aula gimnasiului din *Năsăud*, începînd cu prima ședința festivă, al aarei program, a fost: a) *Imn* ocașional, cor micșt. eșecutat de Reuniunea rom. de cîntrăi. b) *Deschiderea ședinței*. c) *Eșmiterea comisiunilor* pentru decificarea protocolului și pentru înscrierea de membrii noi. d) *Raportul* despre activitatea de 25 ani a reuniunei. e) *Odă festivă* la jubileul de 25 ani. f) *Alegerea* de membrii onorari pre basa propunerii comitetului. — g) *Dar n'a fost vis*, cor micșt de *C. M. Cordonean* — eșecutat de reuniunea de cîntrăi. h) *Inchiderea ședinței festive*. — Tot în această zi, la ora 1: *banchet* în sala de gimnastică, ér séra *concert*, dat de reuniunea rom. de cîntrăi împreună cu petrecere de joc.

Luî în 21 Oct. s'a ținut ședința II, în carea a urmat: 1. *Raportul cassariului* despre averea reuniunei. 2. *Raportul comisiunei* pentru censurarea rațiunilor reuniunei. 3. *Rap.* despre starea bibliotecii. 4. *Cetirea disertațiunilor*. 5. *Rap. com.* pentru înscrierea de membrii noi. 6. *Rap. comitetului* la înscrierea adunării generale din anul trecut, referitor la edarea *Memorialulu jubilar*. 7. *Pertractarea* propunerilor însinuate la președinte. 8. *Stătorirea timpului și locului* pentru adunarea viitoare. 9. *Ocuparea postului de președinte*. 10. *Inchiderea adunării*. —

„Astfel deja de *Sămbătă séra* — luăm acestea notițe după valoroșă *Gazetă* — cu tot timpul nefavorabil și în mânia ploii, ce curgea fără intrerupere, soseau rēna pe rēnd, trășurile, ce aduceau învățătorimea română din toate unghiurile comitatului nostru; apoi ospeții aleși din *Rodna*, *Bistrița* și satele din jur.

„Acésta împrejurare îi face impresia încă de la început și putea se prevedi că serbările jubilarie ale Reuniunii învăț. *Mariane* vor fi încoronate de cel mai strălucit succes, mai ales, ca *Escell*. S'a *Dr. I. Szabó* ascultând glasul Reuniunii *Mariane* prin delegățiunea trimisă la *Densul*, — a bine voit a trimite ca *Reprezentant* al său la aceste festivități pre *Rev. D. Canonic, Ioane Georgiu*, subinspector general al școlilor noastre confes. gr.-cath. din întreaga diecesă, care s'a și achitat în modul de însărcinare, cu carea a fost onorat din partea *Episcopului*.

Președinte a Reuniunii s'a ales *M. On. Gerasin Domide*, ér locul pentru. *Adunarea viitoare* s'a ales, comuna mare *Monor*.

SCIRI MĒRUNTE.

S. P. Simonu, Redactorul acestei foi, a terminat cu traducerea din original a **Predicilor** celebrului orator **Montefeltro**. Traducerea e însoțită de comentarii valoroșe, făcute de traducătoriu, pre vastul teren de știință al predicămentului bisericesc.

Îndată ce se vor acoperi șpesele de tipar, prin partinitorii și spriginitorii, opul se va și pune sub tipar și se va vinde cu 2 fl. v. a. (4 corone.) Traducerea e fidelă originalului italian.

Asemenea, se va pune sub tipar tot de acelaș autor în *Germania*: „*Elemente din limba semitică — hebraică*, partea I „*Analitică* până la verb — cu un „*Adaus*: Afinitatea limbei

evreice cu „*Siro-chaldaica*“ înseriere și vorbire. Acesta gramatică, pote prima la Români, e compusă după o mulțime de auctori, creștini și mai mulți — judei. Abonamentele la autor — în Șiomfalău — cu prețul de un exemplar 1 fl sau 2 cor.

† **Necrolog.** *Garrila Hosszu* economul institutului „Bistrițiana“ în urma unui morb scurt și greu după o muncă implinită cu mult zel și laudabilă ardere, și-a dat blândul său suflet în manile creatorului ați la 12 ore în anul al 61-lea al etății și 36-lea al fericitei căsătorii. Remășițele pământesci s'au așezat spre odihna vecnică Joi în 7 Novembre c. la 2 ore d. a. în cimiteriul gr.-cat. din loc. Fiei țerina ușoră și memoria binecuvântată.

† **Necrolog.** *Danila Jarda* practicant la tribunalul reg. din Bistrița, și-a dat sufletul în manile creatoriului în 8 Novembre 1901 în etate abia de 25 ani. Remășițele pământesci ale neuitatului reposit s'au inmormântat Sâmbătă în 9 Novembre la 2 ore p. m. în cimiterul gr.-cat. din loc. Fiei somnul lin și memoria neuitată!

Dela Curte. Cununia archiducesei Elisabeta cu prințul Windischgraetz se va face la 25 Ianuare 1902, în cerc restrins. După nuntă va fi un dineu în castelul dela Hatzendorf ér însuși actul cununiei va fi precedat de renunțarea la drepturile de moștenire a Tronului din partea miresei.

Ofițeri români în armata austriacă. Diarele din România aduc scirea că M. S. Regele României a dat înalta Sa aprobare pentru trimiterea în armata austro-ungară pe timp de 10 luni, a celor 6 ofițeri de stat major cari au fost propuși. Acești ofițeri sunt următorii: căpitanii Lupescu Alex., Stratilescu D., Bujinschi N., Praporgescu David, Mihaiescu Ilie și Solcânescu E. Acești ofițeri vor pleca pe la jumătatea lunii Decembrie la Viena, de unde apoi vor fi repartizați pe la diferite regimente.

Profesorele Virchow, celebrul și ingeniosul om al științii — în 13 Octomvrie, a. c. și a serbat jubileul de 80 ani: El este vestit pentru inaugurarea așa numitei „*Medicine moderne*“ cu sistema patologică. „*Patologia celulară.*“ Dar nu numai ca om de știință este renumit Virchow, ci și ca om de politică și de partid.

Ne proscernem și noi omului și talentului; și admirăm și noi spiritul minții și pre omul de carte și știință! La mulți ani!

În tocmăi „*Mommsen*“ un archeolog german de renume, și-a serbat zilele acestea jubileul de 50 ani — de profesură la Universitate. —

Marele Duce Mihail Nicolaeviciu, unchiul Țarului — a sosit în 29 Octomvrie, *incognito* la Budapesta.

Ministrul de culte austriac, a adus o decizie, în urma căreia, la *Univesitățile austriace.* numai cetățenii austriaci se vor promova la gradul de *doctor în medicină.*

Comitetul asociațiunei, a predat secțiunii istorice spre discutare propunerea sa, că adecă să se *serbeze,* acum când se implinesc 18 seclii — „*Descălecareea Românilor în Dacia.*“ —

În comuna „Fauresci“ — Chioar — a repausat în ziua de 28 Octomvrie — o muiere bătrână, „*Palaghia Bodca*“ în etate de 116 ani.

Leo Czolgoss, care a omorât pe Președintele, Mac-Kinley — a fost executat prin curent electric la 29 Octomvrie.

Două sute de muncitori Evrei din Iași au plecat zilele trecute la Argentina.

La gara Vásárhelyi-Kutas s'a întâmplat ciocnirea a lor două trenuri de povoră, 15 vagoni au fost zdrobite.

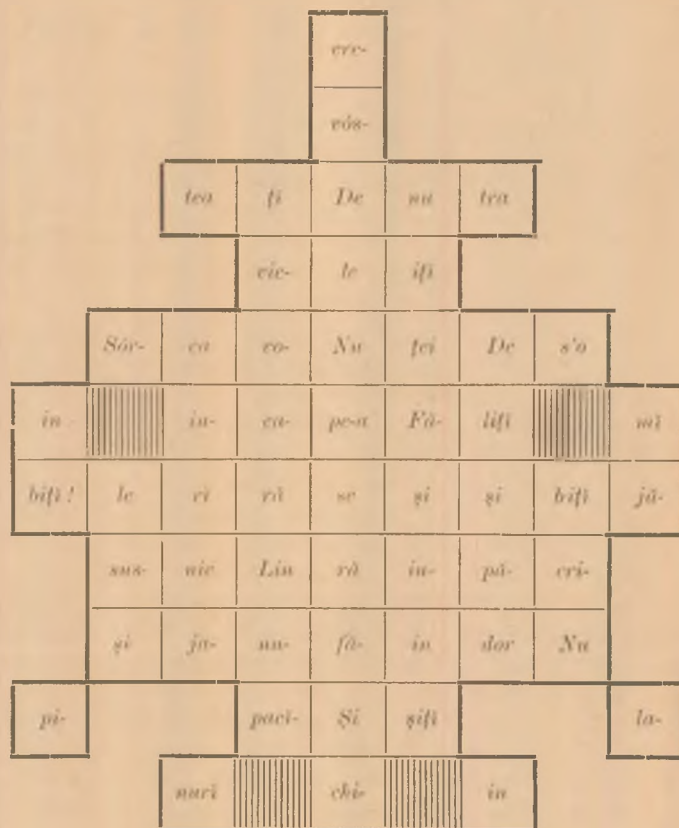
Viață îndelungată. Diarele grecesci anunță că cel mai bătrân om din lume a murit într'un sat în Albania. El se numea Ismail Haga, era în vârstă de 160 ani și lăsa 200 urmași. Bătrânul a avut toți dinții și a fost sănătos până în ultimul moment al vieții sale

„**Clipe de Repaus.**“ Volumul anunțat săptămânile trecute „clipe de Repaus“ de Sorcovă, a apărut zilele acestea. Autorul volumului elegant, „Sorcovă“ este bine cunoscut publicului și acesta este chizășie destulă pentru valoarea conținutului. De vândare la tipografia A. Mureșan, Brașov. Prețul 2 corone plus 20 de bani porto.

Congresul catolic ungiuresc. În ziua de 4 Novembre s'a deschis în Budapesta al doilea congres catolic ungiuresc sub președinția contelui Ioan Zichy. Congresul și-a început lucrările în trei secțiuni. 1) Secția pressei, 2) Secția pedagogică și 3) Secția sociologică și caritativă. Tot cu acesta ocaziune s'a ținut și congresul eucharistic sub președinția episcopului Majlát și congresul societăților catolice, sub președinția canonicului Schiffer din Pajon.

Gâcitură de șach

de I. Pampu, a-se deslega după săritura calului.

Logogrif.

de: **Frunză.**

Din următoarele silabe: „di, gi, don, jon, bym, les, an, no, boc, rij, ne, no, mid, ra, le, s, mar, ti, il, ge, ra, ba, cu, me, a, nan, les, su, ed, cu, top, vi, ria, du, cu, cer, to, ea, ha, les, vie, na, su, t, ur, hom, i, ba, sop, ri, cu, a, can, as“ se se formeze 16 cuvinte, a căror însemnare e următoarea:

1. Literat românesc.
2. Riu.
3. Nume femeesc.
4. Impărat din vremea antică.
5. Poet tragic grec.
6. Oraș în India.
7. Impărat asyrie.
8. Erou Român.
9. Numire de biblie din vremea antică.
10. Conume familiar românesc.
11. Popor.
12. Poet german.
13. Animal.
14. Oraș din vremea antică.
15. Poet englez.
16. Impărat care a domnit prin secul prim după Christos.

Literile inițiale cetite de sus în jos dau numele unei reviste românesce. Literile finale cetite de jos în sus dau numele unui poet românesc.

Quadrat magic.

	4	5	6
1			
2			
3			

Câmpurile goale din quadratul alăturat sunt a se umplea cu câte o literă, așa, că cuvintele obținute să aibă următorul înțeles:

1. Un stadiu omenesc
2. Un mic obiect de lemn
3. O parte a unei casă mare.
4. Un nume de statură,
5. O măsură.
6. Un termin folosit de cei mai mulți economi cari au vite.

I. Nițu Pop.

A P E L.

Simțind noi Panciovenii din ce în ce tot mai mult lipsa unei instituții care se face posibilă poporului nostru român de aici, și eventual și jur câștigarea cu ușurință de cunoștință folositoare și cugetând că golul acesta s'ar putea umple mai bine și mai potrivit prin crearea unei bibliotecii orî și care, am decis înființarea unei bibliotecii parohiale.

Insemnătatea bibliotecelor în genere este peste tot cunoscută, dar mai vîrtos cunoscute și credem și deaprețiat sunt foloșele, cari din înființarea acestora și rezultă. Ținem a observa la acest loc că acestei bibliotecii — cu considerare la împrejurările extraordinare din loc și jur — i-s'a destinat orî poate chiar predestinat o misiune cultural națională specială.

Lipsându-ne înse necesarele mijloce proprii, apelăm prin această cu totă căldura la bunăvoința și marînimositatea on. public, dar mai vîrtos apelăm la bunăvoința și marînimositatea on. domni autorî și editori, precum și la on. nîstre librării, ca prin donațiunî de diferite scrieri se bineveciască a ne ajuta întru ajungerea scopului propus. —

Marînimosele donațiunî rogăm a se adresa în oficiu parochial gr.-or. român din loc. —

Panciova, din ședința comitetului parochial gr.-or. român, ținută la 29. Iulie (11 August: 1901.

Iancu Cerbu
preot ort. român.

George Hasan
președinte ad. hoc.

Nic. Țințariu
notariul com. parochial.

Concurs

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ cu începutul anului școlar 1901—1902 sunt de conferit următoarele stipendii:

1. Un stipendiu *Ioan Roman* de K. 120. — destinat pentru studenții români de gimnasiu orî școlă reală.

2. Un stipendiu de K. 80. — din „*Fundațiunea studiosului de clasa a V gimnasiului Emiliu Dionisiu Basiota Dembulu din Abrud*“, destinat pentru studenții români de gimnasiu orî școlă reală, originari din munții apuseni ai Transilvaniei sau din districtul Năsăudului; vor fi preferiți cei înrudiți cu familia Basiota, fără considerare la ținutul, de unde sunt originari.

3. Un stipendiu de K. 100. — din „*Fondul Arran Iancu*“,

destinat pentru studenții români de gimnasiu, școlă reală sau comercială.

4. Un stipendiu de K. 120. — din „*Fundațiunea Ioan Gallianu*“, destinat pentru studenții români de gimnasiu; vor fi preferiți, ceteris paribus, rudeniile fundatorului din familiile „Popu“ și „Anton.“

5. Un stipendiu K. 80. — din „*Fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născută Bologa*“, destinat pentru fetițe de naționalitate română din Ardeal, care frecventează vro școlă românească în prima linie școlă civilă de fete a Asociațiunii sau școlă elementară de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiu;“ vor fi preferite, ceteris paribus, fetițele, cari vor pute documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga sau cu familia Bologa.

Cererile pentru aceste stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii nr. 8) până la 30 Novembre a. c., provădute cu următoarele documente.

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al anului școlar 1900—1901;

c) Atestat de paupertate.

d) Eventualul document de înrudire.

Cererile întrate după termen nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 27 Octomvrie 1901.

Iosif Sterca Suluț.

M. Beu.
serr. II.

Bibliografiă.

A apărut „*Calindarul Poporului*“ pe anul comun 1902. (editura tipografiei pe acțiunî în Sibiu. Cu un cuprîns variat și ilustrațiunî frumoșe. Se poate comanda dela „Tipografia“ societate pe acțiunî în Sibiu.

*

Sub titlul „*O față de Tarabostos*“ roman de pe timpul Dacilor scris de Tit Chitul, tomul I, a apărut în editura tipografiei diecesane în Gherla. Opul este forte interesant cu privirea la istoria vechia și la poporul român. Se estinde pe 270 paginî format 8° și costă numai 1 cor. 50 fil. plus porto. Se poate comanda dela tipografia diecesană din Gherla.

Recomandăm cu căldură acest roman interesant și frumos tuturor cetitorilor noștri.

A apărut Nr. 1 din „*Biblioteca Săteanului*“, cuprîndînd „*Balade alese*“ culese din gura poporului transilvănean de Teodor A. Bogdan. Editura proprie Bistrița. Tiparul tipografiei A. Băciu 1901. Prețul 20 bani. — Broșura are 24 paginî și conține baladele: 1) Iuănaș, 2) Todoran, 3) Fața banului, 4) Maica nepricepută, 5) Căpitanul și 6) Vodă.

D-l Bogdan promite în prefață, că va scôte în fie-care lună câte o asemenea broșură, publicând astfel rînd pe rînd tot ce va crede d-sa de interes pentru țeranul român, din numărösele balade, doine, hore chiuiturî, colinde, cimiliturî, descântece, legende, povestî etc. pe cari le-a adunat în timp de mai mulți ani, eutrerînd apröpe întregă „Câmpia Ardealului.“ D-l Bogdan a publicat deja specimene din bogata d-sale colecțiune atît în „*Revista Ilustrată*“, cât și în alte diare și reviste. Se poate comanda dela autor din Bistrița precum și dela administrația „*Rev. Il.*“ — O recomandăm cu căldură cetitorilor noștri — și cu deosebire bibliotecilor populare.

Domniî abonenți cari încă nu și-au achitat abonamentul pe semestrul II, sunt rugați se binevoiască cu întörccerea postei a și-l achita.

Tipografia A. Baci

Bistriță, str. Lemnelor 44.

Aducem la cunoștința on. public acestă nouă tipografia, provedută cu cele mai bune mijloce tehnice, aranjată după stilul cel mai nou unde putem esecuta ori-ce lucrări aparținătoare artei tipografice în cel mai scurt timp, precum :

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ

Cărți și broșuri.

Foi periodice,
Bilete de logodnă,
Invitări la nuntă,
ANUNȚURI,

Registre,
BILANTURI,

Compturi,
PREȚURI-CURENTE

Cuverte.
Anunțuri funebre,
CIRCULARE.

Comandele se esecută prompt, cu acurătetă, cu cele mai eftine și mai moderate prețuri.

Transportul comandelor dela 10 corone în sus il plătesce tipografia.

Condițiunile de plătire la tipăririrea de cărți, broșuri etc. sunt fôrte favorabile.

Tipografia A. Baci

Bistriță, str. Lemnelor 44.